

SZÁNTÚL

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordó: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok elvételére nem vállalkozik. Előfizetők és hirdetések kiadóhivatalhoz intézendők.

A béketárgyalások.

Czernin nyilatkozata.

A breszt-litovszki tárgyalásról diszszonáns hangokat hozott hírül a táviró, melyek lázas izgalmat keltettek Ausztriában és nálunk. Az Ausztriában kiütött sztrájkok csak tüneteinek ennek az izgalomnak. A sztrájkoló munkások tegnap is gyűléseket tartottak — mint Bécsből jelentik — s a munkások képviselői kijelentették, hogy a sztrájkoló munkások kívánsága a béke sürgős megkötése. Kijelentették a vezetők, hogy a sztrájkmozgalom célja nem a magasabb bérösszeg kivívása, hanem az, hogy a munkásság irányító befolyást akar gyakorolni a béketárgyalás menetére. A munkások elhatározták, hogy csak akkor folytatják az abban hagyott munkát, ha megnyugtatták őket arról, hogy a béke mielőbb létrejön. Bécsben ma már 140,000 munkás sztrájkol.

A bécsi sztrájkhoz csatlakoztak a brünni munkások is, ahol 8000 munkás vonult fel tüntető menetben táblákon körül hordozva a tüntetők jelszavát: „Békét akarunk! Pusztuljanak a háborus uszítók!” Megállapítható, hogy a munkások rendben vonultak fel s nagyobb tüntetés, rendezvény sehely sem volt. A tüntetőkhez csatlakoztak a kisebb nyomdák alkalmazottai is, s több nyomdában megszűnt a munka.

Czernin gróf külügyminiszter mindent elkövet, hogy lecsillapítsa a nyugtalankodókat. Lapjában, a Fremdenblattban tegnap reggel cikk jelent meg, mely megmagyarázza, hogyan keletkezett az a vélemény, mintha Breszt-Litovszkban elháríthatatlan akadályok gördültek volna a béke útjába. Az ellentétek nagyok ugyan a szerződő felek között s mivel roppant nagy fontosságú dolgokról van szó, érthető, hogy a megegyezés lassan megy. A távol állók pedig, akik a tárgyalás nyilvánosságát folytán mindenről értesülnek, — most már csak az ellentéteket látják, s ezek türelmetlenkednek. A Fremdenblatt különben rámutat arra a fontos elvre, ami mégis csak össze fogja hozni a feleket, s ez az, hogy hadicéljaink legfőbb iránya az annexió nélküli béke, ma is változatlan.

Mi védelmi háborút viselünk, nem akarunk hódításokat. Ha erről Orosz-

ország meggyőződik, meg fog egyezni velünk. Nem akarunk hódítani, de vigyáznunk kell arra is, nehogy a szomszédos égő ház zsarátnoka átcsapjon a miénk. Nem akarunk annexiót Oroszországtól, de a forradalmat sem akarjuk átvenni Oroszországtól.

Czernin gróf nem elégedett meg azzal, hogy lapja által iparkodott az izgalmat csillapítani, megszólalt ő maga is. Tegnap közölte a következő nyilatkozatát a cs. és kir. Távirati Iroda útján:

— A pétervári és kievi kormány képviselőivel való tárgyalások javában folynak. A tárgyalások menete hosszadalmas és nehézkes, mindennek dacára azonban remélem és szavatolok az iránt, hogy a béke a mi részünkről nem fog hódító szándékok miatt meghiusulni. Egyetlen szót se vonok vissza abból, amit én mint a monarchia békeprogramját állítottam fel és képviselek. Semmit sem akarunk Oroszországtól, sem területi engedményt, sem hadikárpótlást; amit akarunk, biztos alapokon nyugvó barátságos szomszédi viszony, mely tartós és kölcsönös bizalmon nyugszik.

A békekötés legnehezebb kérdései vannak most tárgyalás alatt, míg ezeket el nem intézik, a tárgyalások állapota mozdulatlan lesz, de aztán annál rohamosabban fog következni a befejezéshez.

Czernin meg fogja kötni a békét.

Budapest, január 18. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Gróf Toggenburg belügyminiszter a költségvetési bizottságban beszédet mondott a breszt-litovszki béketárgyalásról. Kiemelte, hogy a külügyminiszterben megbízhat a béke minden barátja. Önök nehézséget látnak abban — mondotta a miniszter — hogy Breszt-Litovszkban a nép fiával egy gróf, egy kegyelmes ur áll szemben. Ámde gróf Czernin sokban hasonlít Trockijhe. Czernin olyan ember, aki a békét feltétlenül akarja, tapodtat sem

enged meggyőződéséből, hanem tántoríthatatlanul halad az egyenes uton s nem hódol meg semmi előtt. Czernin az a férfi, akit a mai idők megkívánnak. Senki jobban a békét nem kívánja, hanem minden erejével azon van, hogy a béketárgyalás meg ne hiusuljon, s ezzel teljesítse mindkét fél óhaját a békét illetőleg. A mi kormányunk kijelentheti, hogy béketörekvése feltétlenül őszinte.

A miniszter beszéde végén kérte a népet, hogy bizzon a tárgyalás sikerében.

Az olasz szociálisták a békét sürgetik.

Budapest, január 18. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Az olasz szociálista pártok gyűlésén a munkások a parlament azonnali összehívását követelték. Helyeselték az orosz forradalmárok eljárását s követelték, hogy a szociálista pártok nemzetközi konferenciát hívjanak össze, melyen részt vegyenek az összes nemzetek szociálistái. Követelték, hogy a kormányok sürgősen állapítsák meg hadicéljaikat és tegyenek loyális lépéseket a béke felé.

Lenin merénylője — asszony.

Budapest, január 18. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: A Corriere della Sera jelenti Pétervárról, hogy Lenin ellen a merényletet egy asszony követte el, aki a merénylet után nyomtalanul eltűnt. A golyók senkit sem találtak. Azt hiszik, hogy a merénylet egy új terrorista korszak kezdetét jelenti.

Negyvenöt millió cserélt gazdát Nagyváradon.

A háborús közgazdaságra, a konjunktúrális áremelkedésekre s a pénzbőségre jellemző az ingatlanok forgalma, a zálogjogok bekebelezése és törlése s a váltóforgalom.

Ismeretes, hogy a nagy tőkekrízis után egyszerre megállott a közgazdaság érverése s a háboru kitörése után majdnem megszűnt a közgazdasági élet. Legelőbb az ingatlanok tehermentesítése következett be a termelő, a birtokos jövedelmét az ingatlant terhelő tartozások törlesztésére fordította. Ma már alig van adós, aki ne törlesztette volna le a bankoknál fenálló tartozását s ezzel birtokát kelendőbbé tette. Hasonlóképpen a kereskedők nagy nyereségeik segítségével kiváltották váltóikat, s a bankokban a pénz megrekedt, mert kölcsönvevő alig jelentkezik s a vállalatok finanszírozása szükségtelen, mert megélnék csekély nyereségeikből, az alap-tőke nem tudjuk hányszorosából, amelyet az árukereskedelemre való áttéréssel szereztek.

Ezért érdekes az alábbi statisztika, a melyek *Moldoványi* Iván telekkönyvvezető jegyzetein alapulnak. A szorgalmas s ügyvédi körökben méltán becsült tisztviselő fíradhatatlan munkájával 1917-ről állította össze ezt a statisztikát, s ez megfelel az előbbi, 1916. 1915. évek átlagának, úgy, hogy az ingatlanok forgalmát, a bekebelezett adósságok törlesztését 3 év alatt 45 millió koronára tehetjük. E kimutatásból számszerűleg is megtudjuk, hogy Nagyváradon az ingatlanok mily rohamosan cseréltek gazdát, s a bekebelezett-adósságokat az ingatlanok

tulajdonosai milyen nagy arányban fizették ki. A tulajdonszerzések száma igen nagy volt, a pénzbőségnak megfelelő az adósságok törlése.

I. Jelzálogbekebelezés váltó alapján 109 esetben	1.393.763 K
Más hitel alapján 382 esetben	611.187 K
Összesen 491 eset	2.004.950 K
Zálogjogtörlés 1055 esetben	2.995.842 K
II. Forgalmi jelzálog záloglevelek és követelések alapján 18 esetben	1.150.140 K
Egyéb követelés alapján 398 esetben	2.779.618 K
Összesen 418 eset	3.990.468 K
III. Végrehajtási zálogjog bekebelezése 528 esetben	1.690.129 K
Törlés 325 esetben	781.065 K
Feljegyzés 92 esetben	360.113 K
Törlés 60 esetben	170.438 K
IV. Életjáradék 1 esetben	1600 K
Törlés 1 esetben	900 K
Kikötés törlés 1 esetben	— K
V. Visszterhes jogügylet 1436 esetben	2.628.655 K
Ingyenes jogszerzés 100 esetben	
VI. Végrehajtás 1 esetben	
Árverés 32 esetben	372.336 K
Öröklés 594 esetben	

Feltűnő nagy a jelzálogbekebelezés: 2 millió, a törlés: közel 3 millió, a záloglevelek és követelések összege közel 4 millió, a végrehajtási zálogjog 1-6 millió, s a viszterhes jogügyletek 2-6 millió tétele. Ezek a számok a háboru hatásának legtisztább s legvilágosabb mutatói.

A kassaiak Baltazár szuperintendens fellépése ellen.

A Kassai Katolikus Autonóm Kör válaszmánya a folyó hó 15-én Hedry Lőrinc kir. ítélőtáblai elnök elnöklete és dr Fischer-Colbrie Ágost kassai püspök, a kör védnöke s dr Takács Menyhért jászói prépost-prelátus, a kör diszelnöke részvételével ülést tartott, melyen a legújabb kulturkérdésekkel, nevezetesen a katolikus autonómiáról és az 1848: XX. t.-c. végrehajtásáról szóló törvényjavaslatokkal behatóan foglalkozott. Elénk eszmecserét folytatott Debrecen törvényhatósági bizottságának határozatáról, mellyel az egyházi vagyon szekularizációja mellett foglalt állást, valamint dr Baltazár Dezső debreceni ref. szuperintendensnek a Budapesti Hirlapban „Az új egyházpolitikai esemény” cím alatt megírt cikkéről, mellyel dr Takács Menyhért jászóvári prépost-prelátusnak ugyanezen lapban „A katolikus autonómiáról” cím alatt megjelent cikkére válaszolva, magát a szekularizáció hívének vallja. A válaszmány dr Rátvay Géza egyetemi magán tanár indítványára a következő határozatot hozta:

„A válaszmány a debreceni határozatot méltó felháborodással elítéli, annak nyomatékos hangsúlyozásával, hogy a katolikus egyház nincs exlexben, hanem a maga vagyonával és intézményeivel a magyar alkotmány részese, már pedig a törvényhatóság az alkotmány védőbástyája, nem pedig destruktora: ugyszintén elítéli Baltazár Dezső állásfoglalását is. Ámbár a válaszmány meg van győződve, hogy a magyar protestantizmus és az ő felfogása, csakugy, mint

Debreczené között áthidalhatatlan ür tátong, tekintettel azonban előkelő állására és országos hírnevére, az ő állásfoglalása is alkalmas arra lehet, hogy jóhiszemű hiveit megtevéssze, aminek aztán káros és veszélyes következményei lehetnek a felekezeti ellentétek felkeltése tekintetében, a válaszmány alapszabályszerű köteletségének tartja tiltakozó szavát felemíteni az ő agresszív fellépése ellen is, mint olyan kísérlet ellen, mely a társadalmi és állami rend leghatalmasabb oszlopának a tulajdonjog erejének megingatására tör, dacára annak, hogy ma már res judicata számba megy az, hogy az egyházi vagyon nem állami eredetű vagyon, hanem oly vagyon, melyet a katolikus egyház a legszentebb jogcímen szerzett, aminőkben ember csak tulajdonjogot szerezhet. De a válaszmány tiltakozó szó nélkül nem hagyhatja azon egész hamis érvelést sem, mellyel Baltazár Dezső szuperintendens állásfoglalását támogatni igyekszik: ennél fogva tiltakozik azon jogtörténeti tanításai és jogi tételei ellen, amelyek a magyar alkotmány szellemének és multjának egyenes megtagadását jelentik; tiltakozik különösen a szent korona tanára alapított zavaros közjogi teóriája ellen. Végül tekintettel arra, hogy a katolikus egyház az 1848: XX. t.-c. alapján a maga részére csak oly jogot követel, mellyel a többi vallásfelekezet már régóta bír, tiltakozik az ellen a törekvés ellen, mely a katolikus autonómia létesítése és a többi vallásfelekezetek anyagi támogatása között junktimot akar létrehozni, amihez az 1848: XX. t.-c.-nek semmi köze nincs; ennek folytán egyszermind visszautasítja azt a ráfogást, mintha a katolikus autonómia követelése „provokáló fellépés” volna, aminek csakis a történeti keretek szétrombolására törő és a nemzeti hagyományokat megvető nemzetközi radikalizmus agitációja minősíthető.

A válaszmány szükségesnek látván azt,

hogy ennek a destruktív irányzatnak mesterkedéseivel szemben az egész magyar katolikus társadalom állást foglaljon, felkéri az Országos Katolikus Szövetség elnökségét, hogy *mielőbb tegyen intézkedést az Országos Katolikus Nagygyűlés összehívására, amely mintegy ünnepi nyitányát is képezné a szőnyegen levő korszakos törvényjavaslat országgyűlési tárgyalásának.*

Egyben pedig gróf Apponyi Albert miniszter ur ő nagyméltóságát a katolikus autonómia létesítésének férfias és bátor kezdeményezéseért és azon méltatlan és minősíthetleo támadások alkalmából, melyek fenkölt személyét a nemzetközi szocializmus és a radikalizmus részéről érik, hazafias lelkesedéssel és ragaszkodással üdvözli.

A nagyváradai rendőrség készül az államosításra.

Az utóbbi időben gyakran foglalkoztunk a vidéki rendőrségnek államosításával. Tetűk ezt azért, mert ha valamikor, ugy most éreztük a legjobban annak szükségességét. Utóbb aztán (ugy látszik, a kormány is jól tudta ezt) híreink is érkeztek arról, hogy illetékes tényezők komolyan foglalkoznak az államosítás kérdésével, sőt már ki is van dolgozva a tervezet, csupán egy-két alaki kérdés késleltette a dolgot.

Most már, ugy értesülünk, minden akadály megszünt s nemsokára, esetleg a jövő hónapban, parlament elé kerül a törvényjavaslat a rendőrség államosításáról. A napokban ismertettük is a vezérelveket, amelyek a törvényjavaslat kidolgozásánál figyelembe vettek s amelynek végrehajtását tervbe vették. Igy az már befejezett tény, hogy Nagyvárad — mint kir. táblai székhely — rendőrfőnökség lesz, amelyet egy miniszteri tanácsos vezet s alája több rendőrfőkapitányság fog tartozni.

A belügyminiszteriumtól most érkezett meg a nagyváradai rendőrfőkapitányi hivatalhoz a leirat, az államosítás előszele, hogy január 20-ig terjesszék fel a jelenlegi rendőrségi alkalmazottak kimutatását és pedig az első csoportban a hivatali vezetők és tisztviselőket, a második csoportban a díjnokokat, a harmadik csoportban a polgári biztosokat, (detektiveket), a negyedik csoportban a rendőraltiszteket, az ötödik csoportban a rendőrlégénységet, a hatodik csoportban a rendőrségi kézbesítőket, a hetedik csoportban pedig más napibéres alkalmazottakat.

A bejelentő hivatal alkalmazottai külön kimutatásba veendőek fel.

Kimutatást kér továbbá a miniszter az alkalmazottak illetményeiről és pedig ugy, amint az 1917. évi költségvetésbe fel vannak véve. Fel kell venni a kimutatásba továbbá azt is, hogy ki mennyi államségélyt élvez.

A kimutatásokból nem hagyandók ki a hadbavonult alkalmazottak, ellenben az ideiglenes és átmeneti, tehát nem rendszeresített állásban levőket nem kell felvenni.

Értesítést kér a miniszter arról is, hogy a rendőrség saját vagy bérelt helyiségben van-e jelenleg elhelyezve s a légénység milyen felszereléssel van ellátva.

Ezen kimutatásokat Fluck Ferenc tb. alkapitány végzi, ami meglehetősen nehéz és körültekintő munkát igényel, annál is inkább, mivel a kimutatások elkészítésére rövid terminus van megszabva. Ez is mutatja, hogy a miniszterium most már komolyan foglalkozik a dologgal és hogy rövidesen a parlament elé fog kerülni a várvavárt törvényjavaslat.

Angol munkások az általános békéért.

Budapest, január 18. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: A Manchester Guardian jelenti, hogy az angol munkáspárt táviratot intézett Trockijhoz, melyben ezt írják:

Mivel Lloyd George is, épp úgy mint Wilson és a középponti hatalmak elfogadták a kártérítés és annexió nélküli béke formuláját, azt hisszük lehetségessé vált az általános békekonferencia. Azért sürgetjük a kormányt, hogy vegyen részt haladéktalanul az általános béketárgyaláson. Az angol munkáspárt teljes szíveteliséggel részt vesz az oroszok nagyszerű munkájában.

Lenin vissza akarja állítani a hadsereg harcképességét.

Budapest, január 18. (Saját tudósítónktól.) Londonból táviratozzák: A Times jelenti Pétervárról, hogy a népbiztosok tanácsa az orosz hadsereg le szereléséről tanácskozott a katonai hatóságokkal. Lenin kijelentette, hogy kötelező határozatokat nem lehet hozni, míg a tárgyalásokat be nem fejezték. A legénységet nem lehet elbocsátani, hanem intézkedni kell a hadsereg harcképességének fenntartásáról. Pétervár védelmének tervét ki kell dolgozni.

A harctereken semmi ujság.

Budapest, január 18. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Nem voltak különösebb események.

A vezérkar főnöke.

Berlin, január 18. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Az arcvonal legnagyobb részén csekély volt a harci tevékenység, amely csupán a

Cambrytól délnyugatra levő vidéken volt élénkebb. Prosnestől északra és északkeletre végrehajtott kisebb vállalkozásokból foglyokat szállítottunk be.

Keleti harctér.

Semmi ujság.

Macedon és olasz arcvonal.

Lényeges esemény nem történt.

Ludendorff, első főszállásmester.

Véres harcok Odesszában.

Budapest, január 18. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti Pétervárról: Esti lapok jelentése szerint Odesszában az ukránok és maximálista tengerész csapatok között csata volt. Az ukránok megszállva tartják a színházat. Az egyes utcákon gépfegyvereket állítottak fel. A harc az egész városra kiterjed. A veres gárda vezérének halálosan megsebesítették. Egy cirkáló és több csatahajó a kikötőben tüzelést indított a város ellen.

Wekerle programja.

Budapest, január 18. (Saját tudósítónktól.) Az Est írja: Wekerle szombati audienciáján terjeszti be a kormány lemondását, de valószínű, hogy a lemondást a király nem fogadja el, hanem felkéri Wekerlét, hogy a kormány legfőbb programját, a választójogot mielőbb valósítsa meg. —

A gazdasági kérdések tekintetében Wekerlének garanciát kell vállalni, hogy Ausztriával és Németországgal a gazdasági és kereskedelmi viszonyt véglegesen rendezze.

Az új kormány összeállítása tekintetében Wekerle teljesen szabad kezdet nyert.

A magyar hadsereg meglesz a háboru után.

Budapest, január 18. (Saját tudósítónktól.) A katonai kérdések ügyében királyi kézirat fog megjelenni. Öfelsége kinyilatkoztatja, hogy a katonai kérdések megoldását illetően a király felfogása és a magyar nemzet óhaja közt ellentét nincs, azonban a katonai körökre, másrészt az Ausztriában megnyilatkozó féltékenységi szempontokra való tekintettel a katonai reform végrehajtását a háboru utáni időre halasztja.

Trockij elutazott Breszt-Litovszkból.

Budapest, január 18. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: Trockij az első orosz békedelégátus ma éjjel Pétervárra utazott. Az orosz delegáció többi tagja és személyzete továbbra is Breszt-Litovszkban maradt.

Negyvenöt százalékos városi pótdadó emelés.

Hétmillió hétszáz ezer korona a város 1918. évi kiadása.

Nagyvárad város 1918. évi költségvetésének tárgyalását befejezte Nagyvárad város tanácsa.

Tegnap főleg a bevételeket tárgyalták. Az egyes rendes bevételi tételeknél kevés változás volt; ahol lehetett, már a főszámvévké emeléseket állított be s ezeken nem sokat tudott változtatni a tanács.

Juricskay Barna a tanácskozás során bejelentette, hogy a városi szeszifőző bevétele 1.900.000 korona volt, amiből a városnak 280.000 korona jut. Ezt az összeget mindjárt be is iktatták a költségvetésbe bevételként.

Éppen így a bevételek közé került 200.000 korona, amellyel a város közfelnevelési ügyosztálya járul a város személyzeti kiadásaihoz.

Az ingatlanok városi átírási díjainak a főszámvévké 47.000 korona bevételt iktatott be s ezt az összeget a tanács a jöreménység fejében 60000 koronára emelte fel s így iktatta a bevételek közé.

Egy bevételi tétel függőben maradt. Ugyanis az államvasutak a vasuti üzletvezetőség részére kibérelt házak bérletéhez évi 20000 koronával járul. Mivel a vasuti üzletvezetőség felállítása még mindig késik s a közeljövőben valószínűleg nem is válik valóvá s így a kibérelt helyiségekre az államvasutaknak nem lesz szüksége, a város kiadta bérbe ezeket a helyiségeket.

Most az a kérdés, hogy ilyen viszonyok között megfizeti-e a máv. az évi 20000 koronát. A városi tanács jogosnak véli a 20000 korona megfizetését, mivel a város 150.000 koronáért telket vásárolt az üzletvezetőség palotája részére, amely vételár után nagy összegű kamatot fizet Nagyvárad városra. Az egyes tételek megállapítása után kiűnt, hogy a költségvetés összes kiadásai 7.700.000 koronát tesznek ki, amellyel szemben a bevételek 5.900.000 koronára rugnak. A hiányzó 1.800.000 koronát tehát városi pótdadóból kell fedezni.

Szücs Géza városi főszámvévké 1 százalékos városi pótdadót 19.000 koronára vett fel, de a tanács 20.000 koronát számít egy százalékos városi pótdadóbevételként.

Ezen alapon a főszámvévké az eddigi 45,1 százalékos városi pótdadónak 44 százalékos való emelését, tehát összesen 89 százalékos városi pótdadó kivetését javasolta, de a tanács 41 százalékos pótdadó emeléssel, 86 százalékos városi pótdadót iktatott Nagyvárad város 1918. évi költségvetésébe.

A költségvetést, amennyiben a nyomda 14 nap alatt képes elkészíteni, kinyomatják, ha azonban erre a nyomda a mai munkásviszonyok mellett nem vállalkozik, nem nyomtatják ki, hanem eredetiben kerül a pénzügyi szakszabotmány és a törvényhatóság elé. Ugyanis a februári közgyűlésen okvetlen tárgyalás alá kell kerülni a költségvetésnek.

Az bizonyos, hogy ha a törvényhatóság bizottság le is tud talán egy pár százalékos szállítani a városi pótdadóból, az újabb nagy teher el nem kerülhető.

Orosz tisztek egy csikszeredai bálon.

Egy utas, aki a napokban érkezett Csikszeredáról, beszéli ezt az érdekes csikszeredai szenzációt:

Csikszeredán a múlt héten táncmulatságot rendeztek a tisztek, akik nagy számmal élnek most a frontmögötti kis városban. Csikszereda lakossága izgalommal várta a mulatság napját, amely a háború negyedik farsangjára mégis hoz valami kis vigaszt a csikszeredaiakra. A városban kezesztül utazó tisztek, mielőtt, szabadságukra tovább utaztak volna, megvárták a hétfői napot, amelyikre a bál ki volt tűzve és a bál híreire szemmel láthatóan növekedett a város lakosainak a száma. A környékről bejöttek az uri családok a leányaikkal, azonkívül a lövészárkokba is kiment a mulatság híre és aki tiszt csak téhetett, az a lövészárkok ma már egyszerű, szürke világából beosont Csikszeredára, miután ott valóban nagy szenzáció volt készülöben.

A havasokon áthuzódó orosz-román fronton sok kilométernyi hosszúságban dobogtatta meg a sziveket a csikszeredai mulatság, ahova lelükben a három év óta eltemetett fiatalsággal és a pillanatnyi felszabadultság boldog érzésével gyűltek össze a fiatalok: a tisztek és a leányok. A bál megkezdődött. Frissen beretvált, ragyogó fiatal arcok, élesen villogó eleven szemek töltötték meg a sajnos, nem valami nagy termet. Kikefélt, néha kivastalt csukaszürke egyenruhában jelent meg a fiatalság és csizmákban, ahogy a frontról szabadulhatott és úgy látszik, a frontfiukra való tekintettel még a helyőrség tisztjei sem huztak magukra parádés ruhát. Leány nem maradt ülve ezen a bálon és a lány keringőkre ötven pár kergette egymást a zsufolt, forró bálteremben, ahol az első keringő hangjaira, mintha egy gonosz lidérc repült volna el száz fiatal szivről.

A bál forrón hullámzott tovább, a kegyetlen idő gyorsan kergette szilaj lovait, a percek és már éjfélre járt az idő, amikor a bálterem ajtaja felől, ahol csoportba verődtek össze a meleggé vált csukaszürke ruhák, szilaj éljenzés zúgott fel, amelybe egy pár lelkes „Hoch!” is vegyült. Minden szem a bejáratra vetődött, a meglepett táncoló párok abbahagyták a keringőt, a banda is elhallgatott és az ajtónál tisztulni kezdett a sűrűség, látszott, hogy helyet akarnak csinálni valakinek.

— Talán valami főherceg? — mondták a bálteremben.

— Vagy talán Kövess?

Végre sorfallá alakult ki az ajtónál álló tisztek tömege és a sorfal között hat fiatal orosz tiszt lépett be a bálterem ajtaján, mire az ajtónál megkezdődött éljenzés végighullámzott a bálteremben. Az orosz tisztek mintha csak reprezentálni jöttek volna, parádében voltak, gyönyörű lakocsizmákkal, amiken ezüst sarkantyuk fénylettek, az egyiknek, aki magasabb volt mint a többi, monokli volt a szemén. Csinos, egyenes, karcu fiúk voltak az oroszok és elegánsak: a békeidők orosz tisztjei.

— Egy huszárfőhadnagyval jöttek, aki aztán bemutatta őket a hölgyeknek és meg-

kezdődött újra a keringő, amit boldogan jártak az érdekes vendégek.

— Szünet közben a bálterem egyik páholya felé tereddött a báli publikum figyelme. A páholyban a monoklis orosz tiszt jelent meg a kísérelő huszár főhadnagyval és egy rövid, nagyszerű beszédet tartott tökéletes németséggel. A beszéddel üdvözölte a közönséget és a bolsevikiek közismert programját fejtegette, amelynek alapján az általános békéről beszélt. Beszédében ügyesen tartózkodott attól, hogy csak egy olyan kifejezésre is ragadtatta volna magát, amely a mi hadseregünk hivatalos szellemével ellenkezne. Az orosz hadnagy beszédét lelkesen megéljenzették és a bál folyt tovább reggelig.

Horváth Mici ruhaköltsége.

Primadonna-válság Aradon.

Az aradi lapokban érdekes apróságot olvastunk az aradiak nagyváradi származású bájos primadonájáról, Horváth Miciről. Az eset a következő:

Ne méltóztassanak megrettenni, már elmúlt! Csak volt — primadonna-válság. S hála Istennek, rövidebb ideig tartott, mint a kormányválság fog tartani. R. Horváth Mici, az aradi színház kedves és közszeretben álló primadonnája egy reggel szörnyen durcás volt. Képzeli: — összeszólkozott az urával. A szerelmes operaénekes, aki soha semmit sem tudott megtagadni a feleségétől, akinek parancs volt máig még a primadonna-szeszély is, de aki ma megmakacsodott és — nem engedett. Megtagadta a felesége kérését.

Most már csak azt szeretnék tudni, ugye, hogy mi volt a „Micike” kérése. Hát bizony rendes asszonyi kérelem volt az: pénzt kért az urától!

Róna Dezső erre az asztalhoz ültette a feleségét, elővett egy tiszta papírlapot, kezébe kerített egy ceruzát s a következő orációt tartotta bájos nevének:

— Tisztelt asszonyom, lelkem fele — ugyis mint közkedvelt primadonna! Mióta a világ legnagyobb boldogságát árasztotta rám és nőmmé lett, kedvességétől alig hallottam egyebet, mint e megtisztelően bizalmas felszólítást:

— Dezsőkém, pénzt kérek!

— Én adtam a pénzt, nem nagyon számoltattam, most arra a keserves felfedezésre jutottam, hogy mi ketten nemcsak hogy ki nem jövünk a fizetéséből, de elköltöttük a kész összeget is. Azt tudja uraságod, hogy családi vagyónk esküvőnk napján tizezer korona volt. Egy szép szürke betétkönyvön. Ez a betétkönyv már eltűnt, fuccs! semmivé lett, a mint a költők mondani szokták. A költők mi voltunk kedvesem, elköltöttük a 10,000 koronát. Pedig ugyebár szolidabban már nem élhetünk, mint a hogy élünk. Gondolkoznunk kezdtem, hol a baj s képzelve: rájöttem.

— Vegye csak elő a ceruzát s számoljon. A kettőnk fizetése körülbelül 1500 korona havonként. Magának átlag két premierje van egy hónapban. Egy új darab kosztümjei átlag 3000 koronába kerülnek, de volt olyan premierje is, mely nagyon sokkal többbe került. A maga fizetéséhez hiába adom én hozzá a magamét: még mindig kevés a színházi toalettekhez. Én tehát a mai tárgyaláson azt a határozatot hozom, hogy ha a maga fizetését fel nem emeli

a direktió s meg nem oldják a ruhakérdést: eltiltom magát a színpadtól. Hiszen maga nem keres két hónapba annyit, amennyibe egy új darab egyetlen ruhája kerül.

— Elfogadja a határozatot? — kérdezte Róna.

— El! felelte Horváth Mici. Már a ravasz és szerelem fridolinját is a ruhák miatt nem vállaltam. Most hogy Harsányi elment, rám osztották a Románcot. A direktió azzal érvelt, hogy van nekem biedermaier ruhám elég s csakugyan magam is azt hittem. Kitént azonban, hogy régi ruhám felhasználása mellett is a Románc eddigi ruhaköltségei több mint 2000 koronát tesznek ki. A határozatot tehát elfogadom. Miért dolgozzam, miért legyek primadonna, ha szüntelen rá kell fizetnem. Leszek szolid polgárszony, akinek nem kellenek ezres szabószámlák s megélünk gond nélkül, csöndesen. Vagy... adjon a színház megfelelő ruhaköltséget.

Az ultimátum meg is érkezett a színház igazgatóságához s lőn ott nagy megrökönyödés. Hogyne! Magyarország vidéki városainak legnagyobb és — legolcsóbb primadonnája ott akarja hagyni az aradi színpadot! Rögtön füllajtárokat Siettek a művésznőért, akit az udvarias direktor szép szavakkal meg is nyugtatott. Sőt a szép szavakhoz fizetésének 20 százalékát is mellékelte. Ez a megoldás azonban nem végleges. Amint a művésznő magát teljes nyíltsággal kifejezte:

— Ez nem ruhára, de szalagra sem elég!

A februári szervezkedés alkalmával tehát újra aktuálissá válik a primadonna válság. A mi véleményünk szerint a színháznak mindent el kell követni, hogy Horváth Micit, akit a közönség minden rétege szeret, továbbra is megtartsák az aradi színház kötelékében.

Szenet kér a főispán és a polgármester.

A nagyváradi légszeszgyár szene újból kifogyóban van, már csak 8 napra elegendő. Ezért a gázgyár Ember Géza főispánhoz fordult segítségért, aki rögtön táviratozott Vázzsonyi Jenőnek, a szénügyek kormánybiztosának, hogy a karwini szén behozatalát engedje meg, a polgármester pedig Lupényba táviratozott, hogy a gázgyár magyar szenet kapjon.

Lupénnyal ugyanis furcsán állunk. Ez a bánya itt van Magyarországon, nem messze tőlünk s mégis a város azt a 3 vagon szenet, amelyet a szénközpont kiutalt, még mai napig se kapta meg. A lupényi bánya azt felelte a sürgetésekre, hogy ő nem küldhet szenet addig, míg a vasutakat el nem látta szénnel, ez az ő kötelessége. Nos, azóta a lupényi szén nem is érkezett meg Nagyváradra.

Lupény és Karwin.

Karwin pedig vagy kevés szenet ad vagy semmit. A kiutalt szénmennyiség ritkán érkezik meg kellő időre, aminek oka igen érthető. El kell menni érte s ezt a gázgyár néhányszor meg is tette, egyszer hozott is 5 vagon szenet. De mindig nem mehetnek a szénért, mert az már utban van s nem lehet tudni, hol van. A gázgyár néha ötletekkel dolgozik s így szerez szenet, például Nagyváradon volt a 11-es train-divízió, amelynek rengeteg kocszra volt szüksége s ezt a gázgyártól kérte.

...é, felelt Schwartz Izidor igazgató, adok én koksztot, de csak úgy, ha az urak szemet adnak.

A train rögtön kiment Karwinba s hozott onnan egy-kettőre 8 vagon szemet

De most csak a vezetőket szorongatja a gázgyár, mert őt a széninség fenyegeti. Nyolc napig még él a gáz s ha nincs szén, nem világítunk gázlánggal.

Árdrágítóknak nincs jogvédelem.

Van maximálás, van tíz tucat központ, van száz kormánybiztos, minden van, ami egy jól felszerelt háborús állapothoz illik és szükséges, csupán áru nincs, ha arról van szó, hogy a megszabott áron kelljen a titkos raktárakban felhalmozott portékának gazdát cserélnie.

Am van mindjárt minden, ha a derék árdrágító megtalálja azt a kétségbeesett, elszánt vevőt, akinek semmi sem drága, csak kapjon, mert arra, amit venni akar, halaszt-hatatlan szüksége van. A vevő fizet, az eladó, a lelketlen árdrágító, vigan dörzsöli kezét, halmozza a pénzt az áru mellé, maga sem tudja, melyikből van már többje, pénz-ből-e vagy áruból.

Eddig abban a naiv hitben éltünk, hogy minden kért pénzt meg kell fizetni, mert hiszen nem tudtuk, hová forduljunk jogvédelemért. A maximális árhoz-e, a központhoz-e vagy a kormánybiztosokhoz?

Most már tudjuk, egyikhez sem, magához a kormányhoz sem, hanem a független magyar bírósághoz, mert egy konkrét esetből kifolyólag — akadt ugyanis egy vakmerő ember, aki árdrágítóval szállt perbe — a Kuria kimondotta, hogy a hatóságilag megállapított legmagasabb árnál drágábban kötött ügyletet bírói oltalomban nem részesíti.

Központosítják a jótékonyt.

Készül a szegények törvénye.

A belügyminiszteriumban nagyfontosságú reform előmunkálatain dolgoznak. A szegényügy országos rendezéséről van szó, a miben a legkényesebb és legkeservebb szociális problémák egész tömege foglaltatik. Az előadói tervezet nemsokára olyan stádiumba jut, hogy külső tényezőket is be lehet majd vonni az előkészítő munkálatokba.

A szegényügyre vonatkozólag eddig is sok a rendelet és intézkedés, de minden inkább csak papíron van meg és egységes koncepció híján csak véletlenül valósul meg valami a gyakorlatban. A készülő törvény — úgy értesülünk — elsősorban a szegénysegélyezés tervszerű és pontosan végrehajtható módjait akarja megállapítani. Vezetőszempont az, hogy az alamiznaszerű, meg-alázó és semmit sem segítő apró adományok helyett a szegények gazdasági önállóságát kell helyreállítani, őket a társadalomnak hasznos munkásokként visszaadni, szóval a segélyezést szociális reformok keretében megvalósítani.

De nemcsak az állam, hanem a tár-

sadalom jótékony munkáját is szabályozni fogja a törvény. A jótékony egyesületek valamely központosítása van tervbe véve, természetesen az illető társadalmi szervek autonómiájának sérelme nélkül. Főként az egy célra irányuló, de sok szegény és kis egyesületben haszontalanul elforgácsoló társadalmi mozgalmakat akarják összefoglalni, hogy a meddő párhuzamos akciók együttesen valami eredményt produkálhassanak, azonkívül az adminisztrációk működvelő hibáit, amelyekből annyi, sokszor botrányos visszasság származott, szakszerűséggel és hozzáértéssel akarja felfrissíteni a javaslatot.

Persze mindez jelentékeny pénzbe fog kerülni s a belügyminiszterium előkészítő munkájának nem a legkönnyebb része éppen az, hogy az új terheket az állam, a törvényhatóságok, a községek között arányosan elossza. Január második felében már körülbelül a miniszteriumon kívül álló szakértők is hozzászólhatnak a javaslatához.

A nagyváradai és biharmegyei hadigondozás kormánybiztosa.

Fráter alispán üdvözlö az új kormánybiztost.

Azok a nagy és hazafias feladatok, amelyek a hadigondozás terén még az országra és társadalomra várnak, arra készítették a kormányt, hogy a törvényhatóságok területén megalakult hadigondozó bizottságok működésének a helyszínen való megfigyelésére, ellenőrzésére, az Országos Hadigondozó Hivatal központi irányításának közvetítésére kormánybiztosokat nevezzen ki.

Biharmegye és Nagyvárad város törvényhatóságának területére Wekerle Sándor miniszterelnök báró Szentkereszty Bélát nevezte ki a hadigondozás kormánybiztosává, aki Fráter Barnabás alispánhoz és Rimfer Károly polgármesterhez intézett levelében tudatta kinevezését és a két törvényhatóság vezetőjétől hazafias működésének támogatását kérte.

E levélre tegnap Fráter Barnabás alispán a következőben válaszolt:

Nagyméltóságú

Báró Szentkereszty Béla

kormánybiztos urnak

Budapest,

hadigondozó hivatal.

Midőn Nagyméltóságodnak kormánybiztossá történt kinevezését tudatósíratát vettem, nem mulaszthatom el, hogy biztosítsam Nagyméltóságodat működésében hazafias támogatásunkról.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását

Fráter Barnabás

alispán.

A megyei és városi hadigondozás már eddig is intenzíven és szép eredménnyel működött, a hadigondozásnak egységes vezetés alá való rendelése csak hasznára lehet a hosszú háború árvainak, rokkantjainak, özvegyeinek és más áldozatainak.

Ingyen tej.

Az ország legfontosabb érdekét, az anya és csecsemő védelmét szolgáló intézmény zárta le a napokban csendben múlt évi zárszámadását. De ezen számadás adataiban olyan közérdekű és olyan felemelő hatású, hogy megérdemli nyilvánosságra hozatalát a helyi sajtóban, mely a háborús időben, olyan odaadással szolgálta a közjótékonyt ügyét.

Az „ingyen tej” intézmény a helybeli Vörös-Kereszt alkotása, támogatásában számottevően részt vesz a társadalom is. A Vörös-Kereszt 600 korona havi hozzájárulása mellett, társadalmunk jobb sorsu asszonyai járulnak hozzá havi 1 korona 20 fill. 2 kor. adománnyal, hogy szegény, többnyire hadi-árva asszonytársaik csecsemői és kis gyermekei hozzájussanak napi 1 litter vagy fél-litter tejhez, amihez a mai viszonyok közt különben nem is juthatnának. Ez az anya és csecsemővédelem legközvetlenebb s leghathatósacsb alakja s ezen védelmet asszonyaink csendben, minden hírlapi nyugtázás igénye nélkül, tisztán nemes lelbük meleg sugallatából folytatják már harmanik éve.

Hogy a nemesszívű adakozók, meg a Vörös-Kereszt Egylet ezen jótékonytága a legkülönbözőbb módon és a segélyezésre legilletékesebb anyáknak és csecsemőknek jut: arról kezeskedik elsősorban a Szent Vince intézet tisztelendő főnöknője és a nővérek, akik a tej kiosztását a legnagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel végzik, továbbá a Katholikus Nővédő Egyesület és Feminista egylet, melyek az ingyen tej-utalványokat kiosztják. Ezen egyesületek tagjai személyesen és gondozónők szottak ellátogatni az „Ingyentej” adományában részesülő anyákhoz és lelki testi gondozást is juttatnak az ingyen tej mellé.

Lássuk hát az „Ingyen tej” intézmény zárszámadásának néhány adatát.

Az elmúlt 1917 évben összesen 14.375 liter tejet osztottak ki 10.584 korona értékben.

Ezek a számok hangosan beszélnek a Vörös-Kereszt egyesületünk és csendben adakozó, csendben dolgozó asszonyaink anya és csecsemővédelmi áldozatáról. Vajha a társadalom a jövőben melegebben karolná fel az Ingyentej ügyét, hogy minél több kisdéd részesülhetne az Ingyentej intézmény adományából.

A Biharmegyei Nőegylet mai estélye.

Ma tartja a Biharmegyei Nőegylet estélyét a Kath. Kör nagytermében. Az estély iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik s így előreláthatólag zsulolt ház fogja végig-élni a pompás műsort. A belügyminiszteriumban a főispán közbenjárására a záró-tilalmat éjjél után 1 óráig felfüggesztették. A színes és változatos műsor ez lesz:

1. „Ügyes korcsmárc.” Némajáték. Szereplők: Hunswurst korcsmáros — Kakás István. Grete, leánya — Steiner Margit. Franz tiroli legény — székelyhidi Andor.

2. Gábor Andor: „A sötartó”. Színpadi trófia. Előadják: Szanditz Trudi, Papp Magda és dr. Debreczeny Lajos.

3. Dr. Balás Margit énekszám. Románc a Gólemből.

4. „Porcellánfigurák.” Élőkép új rendezésben, a Ritzben tartott előadás mintájára. Mesét az erdélyi mágnáshölgy szerepében dr. Verzár Istvánné mond. A különböző porcellánbabák: Fátyolos hölgy — Böhm Duci, Japán — Arlow Berta, Kékruhás lány — Komzsik Ida, Pásztoilány — Komzsik Böske. Parette: Szanditz Trudi, Papp Magda; Gitáros lány: Stephani Margit; Galambos lány: Havas Olga; Előkelő hölgy: Forgács Hajnalka; Szüretelő lány: Woronyák Olga,

Eisler Fany: Rokoko: Szabó Pipi; Rózsás leány: Hoványi Irén; Hollandi leány: Hoványi Erzs; Táncoló pár: Schütz Böske és Kakas István; Rózsa lovagok, Némethő babák. Előadás után hideg buffet lesz, amelyeknek Frankó Józsefné, Gálbory Józsefné és Bige Berta, míg Fabritius Dezsőné és Buzáth Erzs a tea vezetését vállalták el. A Nőegylet agilis vezető hölgygárdája Nagy Ödönné, Pally Lajosné, Horváth Árpádné és özv. Nadányi Károlyné mineent elkövetnek a siker érdekében. Az est konferálója Debreczény Lajos lesz. Az esti fél 8 órai előadásra a jegyek 3, 4 és 5 korona árban a Hegedüs Hirlapirodában kaphatók.

Szigoru büntetés a disznócsempészekre.

A sertésforgalom korlátozása.

Az O. K. H. felhívta a polgármestert, utasítsa közegeit, hogy a lábán hajtott vagy tengelyen szállított sertéseket állandóan tartásuk szemmel, a marhaleveleket a hajtóktól követeljék.

Ha a járlatlevelek nem lennének rendben, vagy a sertések azonossága kétes, vagy alapos kétely támad abban a tekintetben, hogy a sertések nem a járlaton kitüntetett vételre jogosult számára hajtattak, a sertéseket tartóztassák fel, vegyék őrizet alá és azonnal tegyenek jelentést a polgármesternek.

A rendelet szerint a sertéshizálás és értékesítés körüli kihágások csökkentése tekintetében a visszaélések által okozott kárral arányban álló szigorú büntetésektől lehet csak eredményt várni.

Az állatorvosok a vasuton elszállításra bejelentett sertéseket csak az esetben vizsgálják meg, ha azoknak járlatai a követelményeknek megfelelnek. A nem megfelelő járlattal ellátott sertéseket vétessék azonnal őrizetbe.

A városi marhalevélező minden sertés járlatára rávezetni köteles, hogy a sertések, amelyekre a járlat vonatkozik, a tulajdonos szabad rendelkezésére állanak-e, vagy pedig az O. K. H., vagy valamely közügy számára vannak-e lekötve, vagy háztartási gazdasági szükségletre vannak-e bejelentve.

Összegyűjtik a cigányok kincseit.

Rendelet

a kóborcigányok megrendszabályozására.

A belügyminiszter a kóborcigányok ügyében újabb rendeletet intézett az ország valamennyi törvényhatóságához. A miniszter e rendeletben hivatkozik arra a körülményre, hogy a cigányok kóborlásának megszüntetése iránt eddig tett alapvető lépések megnehezsüljanak, felhívja a hatóságokat, hogy ott, ahol ez még nem történt, a cigányok elhelyezése, munkáltatása s általában a velük való bánásmód iránt eddig is, amíg a tervezett további lépések alkalmas időpontban megtehetőek lesznek, megfelelő ideiglenes intézkedéseket tegyenek.

A rendelet a kóborcigányokat illetőség megszerzésére és állandó lakóhelyre utalja, továbbá utasítja a hatóságokat, hogy gondoskodjanak arról, hogy a kóborcigányok nyilvántartásba kerüljenek. A nyilvántartott cigánycsaládok részére pedig gondoskodás történik, hogy azok ezentúl hadisegélyben részesüljenek.

A hatóságoknak különösen gondot kell fordítani arra, hogy a cigányok által zá-

logba tett értékek és őrizetbe vett zálogcédulák, amennyiben azok tulajdonosai megfelelő pénzüsszeggel rendelkeznek, kiváltásának. A jelenlegi hatósági őrizetben levő tárgyak továbbra is gondosan megőrizendők.

Megjegyzni a rendelet, hogy a cigányoknál sok oly tárgy található, amely életviszonyaikkal, foglalkozásaikkal, babonás fölfogásokkal kapcsolatban van. Ezek többnyire jelentéktelen értékűek, s anyagi értékük nincs is, de néprajzi és művelődéstörténeti szempontból jelentősek és azoknak a tudomány számára való megmentése jelzett szempontból kívánatos lévén, igyekezzenek a hatóságok azokat megfelelő kárpótlás mellett megszerezni és a belügyminiszteriumhoz feljuttatni.

HIREK

* **Serényi a királynál.** Budapesti tudósítónk jelenti: Bécsből jelentik: A király ma kihallgatáson fogadta gróf Serényi kereskedelmi minisztert.

* **Kitüntetett alezredes.** A hivatalos lap közli, a király Guba Rezső 37. gyalogezredbeli alezredést az ellenséggel szemben vitéz és eredményes magatartása elismerésül a Lipót-rend hadiékítményes lovag keresztjével a kardokkal együtt tüntette ki.

* **Stefánia kir. hercegnő és a belügyminiszter köszönete.** A Stefánia-Szövetség nagyváradi fiókjának megalakulása alkalmából Ember Géza főispán, mint a szövetség fiókjának elnöke táviratban üdvözölte Stefánia kir. hercegnőt, az orsz. szövetség fővédnökét és Ugron Cábor belügyminisztert. Ugy Stefánia kir. hercegnő, mint a belügyminiszter köszönetüket fejezték ki Ember Géza főispánhoz intézett leveleikben az üdvözlésért.

* **Takarékoskodni kell a villannyal.** Rimanóczy Béla villamostelep-igazgató jelentést tett a tanácsnak, hogy a villamosmű észlelete szerint a kávéházak, cukrászdák és más éjjeli helyiségek világítása körül nagy a versengés, holott ezzel szemben a szénhiány miatt a villanyvilágítás csökkentése szükséges. Ezen jelentés alapján a polgármester felhívja az illető helyiségek tulajdonosait, hogy a helyiségek négyzetmétere után 4 normál gyertyafénynél, ahol pedig félvattos lámpa van, 2 vattos lámpánál többet nem égethetnek, mert ahol az ellenőrök több lámpát találnak felszerelve, szigorúan büntetik a tulajdonosokat.

* **Szőlőbirtokosok értekezlete.** Szőlőbirtokos társaimat felkérem, hogy boraink értékesítése tárgyában vasárnap, január 20-án délelőtt 10 és fél óraker a városház bizottsági termében tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek. *Hegyközségi elnök.*

* **Kenyérrazzia az állomásnál.** Tegnap délután érdekes razzit tartott a rendőrség ügyes, fiatal detektive, Méhes Lajos. A vasuti állomást kereste fel, hogy a zugkenyérárusokat leleplezze. Ez sikerült is neki, rajtacsipett egy 15 főből álló bandát, akik kenyeret és olcsófajta süteményeket árusítottak rettenetes, vakmerő áron. A detektív a zugárusokat előállította a rendőrségre, a kenyereket és a süteményeket pedig lefoglalta tőlük.

* **A Kath. Nővédő Egyesület teadélutánja.** A Kath. Nővédő Egyesület nétfőn, január 21-én délután 5 óraker tartja a teadélutánját a Kath. Kör választmányi helyiségében, felolvasással kapcsolatban. Különös érdekességet kölcsönöz ezen délutánnak, hogy Kirchner Irma urleány Budapestről, dr. Lábán Lajos táblaelnök unokája fog a nőket érdeklő dolgokról felolvasni, Kirchner Irma rövid ittartózkodása alatt meghódította a váraditársadalmat, úgy hogy az ő megjelenése és felolvasása — nem kell hozzá a jóstehetség — már előre biztosította a délután sikerét. A legszerencsésebb gondolat volt a Kath. Nővédő Egyesület kiváló elnöknője Eleméry Ferencné urasszony részéről, hogy Kirchner Irma urleányt felkérte a felolvasásra. Kirchner Irma a budapesti társadalomnak közkedvelt tagja s mindenesetre felolvasásába bele fogja vinni mindazt a szellemet, aktualitást és szívet, amellyel csak egy finom és művelt nő lélek dicsekedhetik. A háziasszonyi tisztet dr. Lábán Lajosné és özv. Óváry Sándorné vállalták el, akik páratlan figyelmükkel mindent megtesznek a délután sikere érdekében. Egy teajegy ára 2 korona és a tiszta jövedelmet az anya- és csecsemővédelem céljaira fordítja az egyesület.

* **Grócz Béla nagyprépost adomániai.** Grócz Béla nagyprépost 300 koronát küldött szerkesztőségünkbe és pedig 100 koronát a vak katonáknak, 100 koronát a hadiárváknak s 100 koronát a rokkant katonáknak. Rendelteségi helyére juttatjuk. A vak katonák részére eddigi összes gyűjtésünk 5097 K 42 fillér.

* **A református lelkészválasztás.** Nagy érdeklődés mellett fognak dönteni a református hívek abban a kérdésben, ki legyen Csák Máté utóda, az olasz református lelkész? A választás folyó hó 23-án, délelőtt fél 9 óraker kezdődik és pedig Olasziban a református templom melletti iskolában. Ujvároson a Református Körben.

* **Cipőkiosztás a szegény gyermekeknek.** Ember Géza főispán buzgalmából már több száz szegény gyermek kapott ingyen cipőt. Január hó 26-án ismét lesz cipőkiosztás a főispáni hivatalban. Ezuttal újból mintegy 200 pár cipőt osztanak ki. Ez lesz az utolsó cipőkiosztás ezen a télen a főispán hivatalában.

* **Ipek lakosságának adománya az özvegyeknek és árváknak.** A montenegrói katonai főkormányzóság a napokban 656 koronát és 40 fillért küldött a Hadisegélyező Hivatalnak. Ezt az összeget a csapataink által megszállva tartott Ipek városának lakossága önkéntesen adta össze és a pénzt azzal a rendeltetéssel adták át a katonai főkormányzóságnak, hogy juttassa a magyar katonák özvegyeinek és árváinak.

* **A Rimanóczy fürdő és szálloda jövedelme.** A Rimanóczy-alap felügyelőbizottsága ülésén számoltak be a Rimanóczy fürdő és szálloda 1917. évi üzleti eredményéről. E szerint a fürdő és szálloda az elmúlt évben 121.952 korona 22 fillért jövedelmezett, a szálloda elrekvirált autójáért pedig a katonai kincstár 11900 korona bért fizetett s így az összes jövedelem 133.852 korona 22 fillér volt. Ezután elhatározták, hogy Tollovits István fürdő-igazgató és a szolgáló-személyzet részére rendkívüli segély megakadását javasolják.

* **Hanovich Melánia** jelentkezék. **Ember Géza** főispán felhívja **Hanovich Melánia** nagyváradi lakost, hogy fontos családi ügyben még ma délelőtt jelentkezék a főispáni hivatalban.

* **Hadbavonuló diákok bucsuünnepélye.** A nagyváradi prem. főgimnázium hadbavonuló ifjúsága az intézetből való eltávazása alkalmából január 20-án a Kath. Kör nagytermében bucsu-ünnepélyt rendez. Az ünnepély kezdete délután 5 órakor. Az egész jóvedelmet a hadiárvak javára fordítják.

* **Elhunyt postatiszt.** **Vukovic Győző** m. kir. posta- és távirada tiszt, tartalékos honvédnagy, aki hosszú évek óta a Nagyvárad 2. számú pályaudvari postahivatal igen tehetséges és szorgalmas tisztviselője volt, tegnap hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunyt postatiszt az utóbbi időkben betegeskedett, munkaejeje láthatóan hanyatlott, úgy, hogy néhány hónap óta nem is tett szolgálatot. Temetése holnap délután fél 2 órakor lesz a Sztaroveszky-utca 23. számú gyászházánál a róm. kath. egyház szertartása szerint, temetésén a nagyváradi postások küldöttségileg vesznek részt. Özvegye és két gyermeke gyászolja.

* **Ingyen fürdő a szegény gyermeknek.** A belügyminiszter leiratot intézett **Ember Géza** főispánhoz, amelyben rámutat, hogy a verseczi kerületi munkásbiztosító pénztár, az ottani főispán kezdeményezésére, a gyermekek egészségügyi szempontjából nagyjelentőségű mozgalmat indított, hogy a szegény gyermekek ingyen fürdőben részesüljenek. A pénztár szerződést kötött, hogy az egyik ottani fürdőt a hét egy napján a szegény gyermekek ingyen vehessék igénybe. A szerződés szerint minden egyes fürdőnapért 40 koronát fizet a biztosító pénztár s ezenfelül fedezi a személyzet díját. Hangsúlyozza a miniszter ennek kiváló fontosságát a gyermekek egészségügyére s kéri a főispánt, hogy ezt a fontos és hasznos dolgot vegye a kezébe s a társadalmi szervek és jótékony egyesületekkel tegye megfontolás tárgyává, hogy mily módon lehetne Nagyváradon is ezt a fontos dolgot megvalósítani.

* **A Biharmegyei Takarékpénztár** igazgatósága gróf Tisza Kálmán elnökle alatt tegnap teljes ülést tartott, melyen az 1917. évi mérleget és zárszámadásokat megállapította. Az intézet betétállománya az elmúlt évben cca 1 és fél millióval emelkedett, s jelenleg 6 millióra rug. A Takarékpénztár 1917-ben visszafizette 1.660.000 koronás folyószámla banktartozását. Az értékpapír állomány a mérlegben 3.122.000 koronával szerepel, s az egész állomány teljesen tehermentes. A mérleg minden adata egyébként is az intézet belső erősségéről s kiváló nobilitásáról tanuskodik. Az évi tiszta nyereség 255.244 K 37 f. az előző évi 206.000 koronával szemben, melyből a tartalékoknak 40.000 koronányi dotálása és 13.000 K. átvitel mellett osztalék gyanánt 160.000 korona, vagyis részvényenként 16 K osztalék (az előző évi 12 K 50 f.-el szemben) kifizetése fog a közgyűlésnek javaslatba hozatni. A közgyűlés február 17-ikén lesz.

* **Könyvtárakat** legjobb áron vesz **Antalfy József** könyvkereskedése és antiquáriuma Debrecen, Szent Anna-utca 13. Az ajánlatok, illetve a könyvek leltára fenti címre küldendők.

* **Házaktól** istálló-trágyát saját igánkkal elhordatjuk. Értesítést kérünk: Vízvezeték-utca 52/b, telefon 1099.

* **Sonka és huspácoláshoz** só kapható a **Csillaggyógyszertárban**.

Legújabb fűzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

UJSÁGKIHORDÓK
FELVÉTELEK

a „TISZÁNTÚL”
KIADÓHIVATALÁBAN.

Színház.

Heti műsor:

Szombat délután: Csárdáskirálynő.

Szombat este: Románc.

Vasárnap délután: A szerető.

Vasárnap este: Vandergold kisasszony.
(Uj operett.)

A délutáni előadások. E hét szombatján az idény egyik legdiadalmasabb operettje, a Csárdáskirálynő kerül színre, vasárnap délután pedig Bródy Sándor nagyhatású drámája, a Szerető kerül színre.

A Vandergold kisasszony már teljesen készen áll a vasárnapi bemutatóra, amely alkalommal az operette-repriz betanításán kívül izléses kiállításról is gondoskodott Erdélyi Miklós színigazgató. Az új, kedves zenéjű és kacagtatóan mulatságos librettóú operette főbb szerepeit Vigh Mancsi, Kálmán Mancsi, Vámos Gizi, Megyery Ilona és Halmayné Czene Stefánia, a férfiak közül Tompa Béla, Békefi Lajos, Szigeti Jenő, Madas István és Stoll Béla játsszák.

IRODÁLOM

Az Uj Idők legújabb számában Kádár Lehel folytatja A három galamb című regényét. Elbeszéléseket Nagy Éndre, Farkas Pál, Bónyi Adorján, Ujvári Péter, verset Palágyi Lajos, Czöbel Minka irtak. Mühlbek Károly pompás fejlécei, továbbá szebbnél-szebb illusztrációk teszik változatossá a füzetet. Előfizetési ára negyedévre 9 korona, szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest Andrásy-ut 16. szám.

Nyíltér.

Med. univ.

Dr Krausz Irén fogorvos
fogorvosi rendelője

Rimanóczy-utca 12. szám alatt

Rendel: d. e. 9-től fél 1-ig, d. u. 2-től 5-ig

Tömések, koronák, műfogak és hidak
a legmodernebb kivitelben készülnek!

Gépmunkást

keres

a „Tiszántúl”
kiadóhivatala.

Árjegyzék!

Porcellán mozsár, ütővel	8.-
Majolika gyümölcs állvány	8.-
Majolika tálca fogóval	8.-
Majolika cukortartó díszes	8.-
Majolika gyümölcs készlet	8.-
Vízes készlet csiszolt üvegből	8.-
Boros	8.-
Likör	8.-
Söröskészlet színes aranyozással	8.-
Boroskészlet színes	8.-
Vízeskészlet színes	8.-
Liköröskészlet színes	8.-
Befőtteskészlet kristály felhő	8.-
Gyűs ölecs készlet kristály üvegből	8.-
Majolika fali sótartó színes	5.-
Majolika vízeskanca színes	5.-
Kenyér kosár színes üveggel	5.-
China ezüst cukortartó	5.-
China ezüst gyümölcs állvány	5.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virágfazék	5.-
Majolika dísz figura	5.-
Porcellán főzőlábos	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Tészkészlet színes aranyozással	40.-
Kávéskészlet színes aranyozással	40.-
Fekelés készlet színes aranyozással	30.-
Ebédőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	120.-
Hidegfevágotás készlet sz. aranyozással	30.-
Mosdókészlet színes fin. díszítéssel	30.-
Fali tükör színes aranyozott kerettel	25.-
Asztali lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő	25.-
Teás pohár China ezüst foglalatban	8.-
Teás csésze szin. finom aranyozással	8.-
Kávés	8.-
Köpcsésze	8.-
Főzőlábos barna tűzálló füllel	8.-

Nippok, Figurák, Szent Antal
szobrok, Mária szobrok, Szent
telt víztartók, Konyhaberendezési
cikkek, Képek, Ablak üvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben !!

KOMLOS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg
és dísz nűaru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főszerkesztő:
Dr. KRÜGER ALADÁR.

Felolós szerkesztő:
Dr. PAPP KÁROLY.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai
magánvizsgákra előkészít
felelősséggel a Donát-féle
ker. magántanfolyam.
1918. január 1-én kez-
dődik új ker. tanfolyam
hölgyek részére
gyors- és gépirásra, ker. számtanra,
könyvvitelre.
Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

Belépési felhívás a Népszövetségi Hitelszövetkezeti VI-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1918. január 1-én a VI-ik, új évtársulatát nyitotta meg. Az előbbi üzletvek, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folynak. Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek **még most is** a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrészt heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként 20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg $\frac{4}{5}$ részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betétje arányában részesedik.

Az eddigi évtársulatoknál a nyereségrészesedés jóval magasabb volt, mint bármely takarékszövetkezetnél. A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamattal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, hogy felvétel végett szövetkezetünk helyiségében, vagy a csoportvezetőknél mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet
igazgatósága.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon
NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója. — Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Hadapród- és felsőipariskolába
való felvételre, valamint
gimnázium, reál és polgáristákat
magánvizsgálatra
felelősséggel előkészítik.

Ugyanott egy vagy két tanuló teljes el-
látást nyerhet. Guttmann, Magyar-u. 9. sz.

Betűszedőtanulónak
fiú és berakó tanuló-
nak leány fizetéssel
felvétetik.

a Szent László-nyomda R.-t.-nál.

MOCSÁRY SÁNDOR

TELEFON 1404.

ZÖLDFÁ-ÉPÜLET, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő,
bádogos, lakatos, műszerész
és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és
National Cassa javító. Elektro-
technikai cikkek és $\frac{1}{2}$ Watt
Wolfram széles Tungram-égők
állandóan rektáron.

Vas és rézagyak

afrik és lószőrmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: összehajtott
ágyak eredeti gyári áron
kaphatók

Táray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

Bubla és Tarsa.

Cégtulajdonos: Bubla József
Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható e fűszer
és csemege kereskedésben.
Szalámi, sajt, szalouna,
kitűnő **Málnaszörp**,
Törley pezsgő, valódi
kitűnő ó-borok.

Saját termesű bor.

Szappanok. Naponta friss
izletes házikenyér. Felvágott
fa házhoz szállítva. Élelmi
cikkek. Naponta friss vaj,
remek lipthói túró.

Telefonszám 11-49.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514.

A telep telefonja 514.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb
árban kaphatók. Telefon rendelésre
izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak.
Elvállalunk villamos világítási és aróátviteli
berendezéseket. Egész éjjel ügyeletet szolgálat.

Csillárok, $\frac{1}{2}$ wattos izzólámpapótlók 2000
gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kap-
hatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszerele telefonja
55.

Főszerele telefonja
55.